

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Ze života JČSMF

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 23 (1978), No. 2, 113--116

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/139651>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1978

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

úkolů státního plánu (popř. fakultního úkolu). Jednotlivé směry výzkumu mají přitom mezi sebou značné vazby, takže na řešení konkrétního úkolu se mohou podílet pracovníci různých skupin (např. vakuové fyziky a fyziky plazmatu nebo elektroniky povrchů a teoretické elektroniky).

Ludmila Eckertová

4. ZASEDÁNÍ ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU JČSMF PLZEŇ 11. a 12. 5. 1977.

Jednání ÚV JČSMF zahájil a první den řídil předseda JČSMF akademik J. NOVÁK. Seznámil přítomné s programem jednání a nejprve vzpomněl zemřelých členů Jednoty Fr. VESELÉHO (Praha), L. KLEMERY (Hradec Králové), D. KOŠTÁLOVÉ (Brno), Z. KOUTSKÉHO (Praha), J. KŘÍŽKA (Praha), O. LEMINGERA (Ústí n. Labem), A. ŘÍHY (Pardubice), M. ZLÁMALOVÉ (Č. Budějovice). Jejich památku uctili přítomní chvíli ticha. Stejným způsobem uctili památku předních rumunských fyziků, kteří zahynuli při zemětřesení v Bukurešti.

Program jednání měl tyto hlavní body:

(1) ZPRÁVA O ČINNOSTI PŮV JČSMF

J. NOVÁK ve své zprávě seznámil členy ÚV Jednoty s uzavřením dohody o spolupráci mezi JČSMF a ČVUT v Praze (9. 12. 1976) a informoval o připravených dalších dohodách s dalšími vysokými školami a s Odborovým svazem zaměstnanců školství a vědy ROH. Vyzvedl, že činnost Jednoty má stále vzestupnou tendenci a že její akce mají stoupající celospolečenský význam. Dokumentuje to i skutečnost, že ministerstvo školství ČSR má zájem na užší spolupráci s JČSMF a projednává návrh na svolání představitelů JČSMF a MŠ ČSR k projednání dohody o spolupráci.

Zprávu ústředního sekretáře přednesl místo omluveného M. JELÍNKA B. KLIMEŠ. Informoval v ní o závěrech porady zástupců PŮV Jednoty s předsedy a jednatelem poboček a sekcí, o stavu členské základny (3086 členů JČSMF a 2217 členů JSMF) a o akci vyrovnání členských příspěvků dluhujícími členy, která probíhá úspěšně. Dále uvedl, že na žádost MŠ ČSR připravilo PŮV JČSMF návrhy na nové ústřední výbory FO a MO, jejichž funkční období začne 1. 9. 1977. Za předsedu ÚV MO byl navržen doc. J. MORAVČÍK a za předsedu ÚV FO doc. I. NÁTER. Dále referoval o práci matematické terminologické komise (dány do tisku *Názvy a značky školské matematiky*) a ediční komise (dohodnuty se sekcemi zásady činnosti) a o reorganizaci pražské pobočky, která volila nový výbor. Současně přednesl návrh PŮV JČSMF, aby za členy ÚV Jednoty byli kooptováni doc. I. ŠTOLL (předseda pražské pobočky), doc. V. DUPAČ (předseda matematického oddělení pražské pobočky) a dr. L. PÁTÝ (předseda fyzikálního oddělení této pobočky). Doc. I. ŠTOLL byl navržen současně do PŮV JČSMF.

Po diskusi schválil ÚV JČSMF zprávu o činnosti PŮV za uplynulé období i kooptaci nových členů ÚV, příp. PŮV JČSMF podle návrhu.

(2) ZPRÁVA O ČINNOSTI JSMF

Zprávu přednesl předseda JSMF prof. V. MEDEK. Hodnotil v ní především dohodu mezi JSMF a MŠ SSR a informoval o poradě představitelů JSMF se zástupci MŠ SSR i o závě-

rech tohoto jednání, které otvírají JSMF další pole činnosti, dále o připravovaných dohodách o spolupráci se slovenskými vysokými školami a konečně o výsledcích posledního zasedání ÚV JSMF v Piešťanech.

(3) PŘÍPRAVA SJEZDU JČSMF a JSMF

V. MEDEK informoval o dosavadních jednáních JSMF a navrhl, aby oba sjezdy se konaly souběžně v Popradu 5.—7. 10. 1978. ÚV JČSMF návrh schválil a usnesl se svolat řádný sjezd JČSMF v r. 1978 do Popradu souběžně se sjezdem JSMF a uložil PÚV JČSMF připravit pro podzimní zasedání ÚV JČSMF návrhy na zajištění přípravy sjezdu.

(4) ZPRÁVA O ČINNOSTI POBOČKY V PLZNI

Zprávu přednesl předseda pobočky J. KLÁTIL. Uvedl hlavní směry činnosti pobočky, v níž na prvním místě jsou odborné přednášky, k nimž jsou zváni odborníci z různých institucí a ve značné míře i zahraniční hosté těchto institucí. Pobočka má úzkou spolupráci s vysokými školami, ústavy ČSAV, s pobočkami různých společností a s jinými institucemi. Dále je to pořádání vědeckých seminářů, konferencí, letních škol zejména s n. p. Škoda a řady akcí s pedagogickým i výchovným zaměřením. Značný rozsah má činnost pobočky věnovaná práci s mládeží (cykly přednášek, školy, příprava na olympiády, a to jak pro žáky, tak i pro učitele). Do budoucna hodlá pobočka tuto činnost dále rozvíjet a zkvalitňovat zejména ve směrech určených dohodami JČSMF o spolupráci.

ÚV JČSMF vzal s uspokojením na vědomí zprávu o činnosti pobočky v Plzni, konstatoval, že výbor vytvořil dobré předpoklady pro další rozvoj činnosti pobočky a vyslovil výboru pobočky v čele s J. KLÁTILEM a J. HOLENDOU poděkování za úspěšnou činnost. Doporučil předsedovi pobočky J. Klátilovi, aby podstatný výtah ze zprávy publikoval v členském časopise JČSMF *Pokrocích matematiky, fyziky a astronomie*.

(5) ZPRÁVA O ČINNOSTI POBOČKY V KARLOVÝCH VARECH

Zprávu přednesl jednatel pobočky M. PATERA. Je to nejmenší pobočka a její činnost je silně

ovlivněna skutečností, že je to jediná pobočka JČSMF, v jejíž oblasti působení není žádná vysoká škola. To a dále veliký územní rozsah dávají činnosti pobočky určitý specifický ráz. Pobočka zaměřila svou činnost, a to již od r. 1970, na akce na úseku modernizace vyučování matematiky na základních a středních školách a pomohla tak ve spolupráci s příslušnými OPS zabezpečit v celé oblasti svého působení přípravu potřebného počtu učitelů pro tuto výuku. V současné době ve spolupráci s fyzikální pedagogickou sekcí pobočky v Plzni a kabinetem fyziky OPS v Karlových Varech organizuje cyklus pravidelných přednášek o aktuálních otázkách vyučování moderní fyzice. Účinně rovněž zajišťuje úsek práce s mládeží zejména v přípravě žáků na MO a FO. Karlovarská pobočka našla nosnou náplň své činnosti a dokázala oprávněnost své existence. Má propracován jasný program své činnosti do budoucna, v němž vedle dosavadní osvědčené náplně chce nově rozvíjet činnost na úseku výuky matematiky a fyziky na odborných školách i učňovských učilištích a zabezpečit tak kvalitní přípravu učitelů i žáků těchto škol v matematice a fyzice.

ÚV JČSMF vzal s uspokojením na vědomí zprávu o činnosti karlovarské pobočky a vyslovil výboru pobočky v čele s J. HAVLÍČKEM a M. PATEROU poděkování za dosavadní činnost. Souhlasí se zaměřením činnosti pobočky do budoucna a doporučil jednateli pobočky M. Paterovi, aby podstatný výtah ze zprávy uveřejnil v *PMFA*.

(6) PROJEV REKTORA VYSOKÉ ŠKOLY STROJNÍ A ELEKTROTECHNICKÉ V PLZNI PROF. ING. S. KUBÍKA, CSC.

Rektor s. S. KUBÍK hovořil o zkušenostech s přestavbou výuky matematiky a fyziky na vysokých školách zejména na VŠSE v Plzni a vyzdvihl práci plzeňské pobočky při zajišťování úkolů VŠSE v Plzni. Vyslovil přání prohloubit dále spolupráci s JČSMF a pozval předsedu J. NOVÁKA a místopředsedu J. KRAČKA k podrobnějšímu projednání smlouvy o spolupráci.

V. MEDEK, který řídil jednání ÚV JČSMF, poděkoval rektoru KUBÍKovi za uznání práce Jednoty i za náměty k prohloubení spolupráce a vyslovil přesvědčení, že spolupráce VŠSE

s Jednotou se bude dále rozvíjet. J. NOVÁK a J. KRACÍK přijali pozvání rektora KUBÍKA a během jednání ÚV JČSMF se sešli na rektorátě VŠSE a projednali zásady spolupráce.

(7) ZPRÁVA ÚSTŘEDNÍHO HOSPODÁŘE

S výsledky hospodaření JČSMF za r. 1976 seznámil ÚV JČSMF B. KLIMEŠ. Díky ukázněné a obětavé práci funkcionářů všech orgánů Jednoty se podařilo udržet rozpočet v rovnováze.

B. KLIMEŠ pak požádal ÚV JČSMF o uvolnění ze své funkce, protože v nejbližší době má odjet jako expert UNESCO do ciziny.

ÚV JČSMF schválil po diskusi zprávu o hospodaření a uvolnil B. KLIMEŠE na jeho žádost z funkce ústředního hospodáře JČSMF. Uložil PÚV JČSMF, aby učinil nezbytná opatření k zabezpečení hospodářské stránky činnosti Jednoty.

(8) ZPRÁVA REVIZNÍ KOMISE

K předložené písemné zprávě podal vysvětlení předseda revizní komise K. STACH. B. KLIMEŠ pak vystoupil s upozorněním na některé nepřesnosti ve zprávě. V diskusi bylo konstatováno, že zpráva sledává hospodaření JČSMF v pořádku a že je do budoucna třeba zajistit, aby se neopakovaly nedostatky v placení členských příspěvků. Dále bylo v diskusi upozorněno na to, že není stále dorešena otázka individuálních členů v EPS. Konečně uvedli zástupci JSMF, že i ÚV JSMF věnuje příspěvkové morálce velkou pozornost a že přijal již některá opatření.

ÚV JČSMF po diskusi schválil revizní zprávu o hospodaření za r. 1976 a uložil PÚV JČSMF, aby projednalo připomínky z diskuse a o výsledku informovalo příští zasedání ÚV JČSMF.

(9) ZPRÁVA ZAHRANIČNÍ KOMISE JČSMF

Předseda zahraniční komise M. MATYÁŠ předložil návrh zásad pro pořádání konferencí se zahraniční účastí orgány JČSMF, jak vyplývají z metodických pokynů ČSAV pro styky se zahraničím.

ÚV JČSMF návrh schválil.

(10) ZPRÁVA PŘÍPRAVNÉHO VÝBORU 10. MEZINÁRODNÍ FYZIKÁLNÍ OLYMPIÁDY

Předseda přípravného výboru M. MATYÁŠ informoval o práci tohoto výboru na zajištění 10. MFO ve dnech 7.—15. 7. 1977 v Hradci Králové. Práce probíhaly úspěšně za účinné pomoci celé řady členů hradecké pobočky a fyzikální pedagogické sekce JČSMF.

ÚV JČSMF vzal zprávu s uspokojením na vědomí.

(11) ZPRÁVA O PŘÍPRAVĚ KONFERENCE JČSMF O VYUČOVÁNÍ FYZICE V OBDOBÍ VĚDECKO-TECHNICKÉ REVOLUCE

Zprávu přednesl předseda přípravného výboru J. KRACÍK, který konstatoval, že příprava konference probíhá úspěšně. Jedinou nesnází je, že docházejí velmi opožděně přihlášky účastníků.

ÚV JČSMF vzal zprávu o konferenci v Olomouci na vědomí.

(12) ZPRÁVA KOMISE PRO VYPRACOVÁNÍ STATUTŮ SOUTĚŽÍ JČSMF

Zprávu omluveného předsedy komise L. ZACHOVALA komentoval B. KLIMEŠ. Upozornil zejména na zásadu, že soutěže mladých matematiků a fyziků budou vypisovány pravidelně nezávisle na konání sjezdů JČSMF, a to jak na práce vědecké, tak pedagogické v matematice i fyzice. Dosud není uspokojivě řešena otázka finančního zabezpečení odměn úspěšným soutěžícím.

ÚV JČSMF uložil PÚV JČSMF, aby detailně projednalo statuty soutěží a zajistilo včasné vypisování všech soutěží. Usnesl se, že soutěže nebudou dotovány z vlastního jmění JČSMF a uložil PÚV najít finanční zdroje, popř. jiné vhodné formy odměn vítězům soutěží.

(13) ÚV JČSMF vyslechl dále informace o významných uskutečněných nebo připravovaných akcích v pobočkách a sekcích a o hodnocení úrovně i obsahové náplně členského časopisu Pokroků matematiky, fyziky a astronomie Vědeckým kolegiem matematiky a Vědeckým kolegiem fyziky ČSAV.

Po projednání některých dalších záležitostí uzavřel předseda JČSMF J. NOVÁK 4. zasedání

ÚV JČSMF konstatovaním, že zasadání splnilo náročný program jednání, poděkoval pak všem členům ÚV JČSMF za jejich aktivní podíl na úspěšném jednání o celé řadě závažných otázek a popřál všem mnoho zdaru v jejich další práci v JČSMF při zajišťování dalšího rozvoje její činnosti.

Ro.

K NIEKTORÝM AKTUÁLNÝM PROBLÉMOM MATEMATICKEJ SEKCIE JSMF

Nie je čas Valného zhromaždenia sekcie, niet teda povinnosti podávať správy o činnosti. Preto v nasledujúcich riadkoch upozorníme len na niektoré nové námety, ktoré sa matematickej sekcii dotýkajú.

Po formálnej stránke sú v matematickej sekcii novými predovšetkým dve odborné skupiny: skupina pre matematickú informatiku (vedie dr. B. ROVAN, CSc.) a skupina pre pravdepodobnosť a matematickú štatistiku (vedie dr. F. ŠTULAJTER, CSc.). Po vecnej stránke ide o zvýšenú pozornosť odvetviam matematiky, ktoré sú veľmi aktuálne a na Slovensku nemajú dlhú tradíciu. Pritom napr. informatika stojí dnes v popredí záujmu nielen vedeckého výskumu. Väčšina matematikov absolventov prírodovedeckých fakúlt sa uplatňuje práve vo výpočtových strediskách.

Nové skutočnosti v uplatnení matematiky a matematikov sa skôr či neskôr premietnu aj do vyučovania. Nie je bez zaujímavosti, že prvé kroky nových odborných skupín boli venované práve otázkam vyučovania a vydávania odbornej literatúry.

Zachovali sme aj tradičné odborné skupiny učiteľské: odbornú skupinu pre ZDŠ (vedie O. ŠTEFK) a odbornú skupinu pre stredné školy (vedie S. RICHTÁRIKOVÁ). Ich hlavnou starosťou by mala byť náplň letných školení učiteľov, seminárov, klubov i metodickej časti našich reprezentačných konferencií v Jasnej. A Matematická olympiáda.

Starostlivosť o mládež svojim spôsobom charakterizuje celú činnosť Jednoty. V posledných dvoch rokoch získala na Slovensku novú dimenziu spolupracou s pionerskou organizáciou. S uspokojením môžeme hodnotiť počet

i úroveň letných pionierskych táborov s matematickou náplňou. (V r. 1975 sa konal jeden pod vedením doc. M. HEJNÉHO, v r. 1976 už tri a viedli ich dr. M. GAVALEC, doc. M. HEJNÝ a dr. J. ŠIPOŠ.) Pridať treba v dvoch smeroch: 1. S mládežou pionierskeho veku pracovať systematicky po celý rok; letné tábory by mali byť vyvrcholením tejto činnosti, odmenou pre najschopnejších a najsvedomitejších účastníkov. 2. Pedagógovia — účastníci táborov by mali so svojimi skúsenosťami vo väčšej miere zoznamovať širšiu odbornú verejnosť.

I pri výchove našej mládeže i pri iných príležitostiach narážame ešte na to, že verejnosť nemá dosť presnú predstavu o matematike a jej postavení v súčasnej štruktúre vedy a techniky. Preto je takou aktuálnou otázkou popularizácie matematiky, a to aj v hromadných oznamovacích prostriedkoch.

Nie že by televízia celkom obchádzala matematiku. Venuje sa jej však len sporadicky a v nedostatočnej miere. Preto matematická sekcia vypracovala návrh na dlhodobjšiu koncepciu vysielania matematicky zameraných relácií v našej televízi. Jeho hlavné body sú zoradené podľa stupňa dôležitosti: 1. Pokračovať každoročne v cykloch venovaných modernizácii na ZDŠ, teda nekončiť prvým ročníkom. 2. Uvádzať relácie popularizujúce matematiku nielen v rámci redakcie vzdelávacích programov, ale aj redakcii publicistiky, vysielania pre mládež a pod. 3. Podľa vzoru jazykových kurzov vysielat kurz matematiky pre prípravu na vysokých školách technických. 4. Založiť televíznu matematickú súťaž pre mládež. 5. Vyrobiť ďalší cyklus relácií, ktorý by voľnejšie nadväzoval na gymnaziálne učivo a bol venovaný finitnej matematike.

Podobný návrh sme vypracovali pre spoluprácu so Soc. akadémiou Slovenska, ktorá prevzala do svojich plánov tri cykly prednášok venovaných matematike: 1. Matematické metódy v riadení podnikov a iných organizácií. 2. Samočinné počítače a ich uplatnenie v podnikoch a organizáciách. 3. Matematika v každodennom živote (venovaný i modernizácii vyučovania — množinovej matematike). Očakávame, že niektoré z týchto prednášok vydá SAS aj tlačou. Zoznam lektorov, ktorý sme SAS ponúkli, obsahuje zatiaľ len prednášajúcich z Bratislavy a Žiliny a treba ho doplniť. Ochotných spolupracovníkov z celého Slovenska radi privítame.

Beloslav Riečan